

2003. 216 с.

8. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька : навч. посібник. Київ, 2002.
9. Чистяков П. П. Письма, записные книжки, воспоминания. Москва – Ленинград, 1953.
10. Шапарь В. Б. Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів / під керівн. Віктора Борисовича. Шапаря. Х. : Прапор, 2009. 672 с.
11. Щолокова О. П. Система професійної підготовки студентів педагогічних вузів до художньо-естетичної освіти : автореф. дис. ... док. пед. наук : спец. 13.00.07 теорія і методика виховання. Київ, 1996. 43 с.

References:

1. Albuhanova-Slavska K. A. Deyatel'nost i psihologiya lichnosti. Moskva : Nauka, 1980. 335 s.
2. Antoshchak O. Rozuminnia – rozum – tvorchist / O. Antoshchak, I. Hanzhala, N. Nikolaienko. Kyiv : Vydavnychiy dim "Shkilnyi svit" : Vyd. L. Halitsyna, 2006. 112 s.
3. Honcharenko S. U. Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk. Kyiv : Lybid, 1997. 376 s.
4. Demchuk D. A., Hukach I. Ya. Netradytsiini formy navchannia. Ridna shkola. 1995. № 9. S. 65-67
5. Komarova T. S., Zyryanova O. Yu. Preemstvennost v formirovanii hudozhestvennogo tvorchestva detej v detskom sadu i nachalnoj shkole. Moskva : Pedagogicheskoe obshestvo Rossii, 2006. 160 s.
6. Mylerian E. A. Znachennia vzaiemozviazku znan navychok i umin v efektyvnosti protsesu formuvanniu umin. Psykholohyia formyrovanyia obshchetrudovykh polytekhnicheskikh umenyi. Moskva : Pedahohyka, 1973. 300 s.
7. Pasichnyi A. M. Obrazotvorche mystetstvo : slovnyk-dovidnyk. Ternopil : Navchalna knyha – Bohdan, 2003. 216 s.
8. Rudnytska O. P. Pedahohika : zahalna ta mystetska : navch. Posibnyk. Kyiv, 2002.
9. Chistyakov P. P. Pisma, zapisnye knizhki, vospominaniya. Moskva – Leningrad, 1953.
10. Shapar V. B. Psykholohichnyi tлумachnyi slovnyk naisuchasnishykh terminiv / pid kerivn. Viktora Borysovycha. Shaparia. Kh. : Prapor, 2009. 672 s.
11. Shholokova O. P. Systema profesiinoi pidhotovky studentiv pedahohichnykh vuziv do khudozhno-estetychnoi osvity : avtoreferat dysertatsii na zdobuttia naukovooho stupennia doktora pedahohichnykh nauk : spets. 13.00.07 teoriia i metodyka vykhovannia. Kyiv, 1996. 43 s.

Чжао Юйсяна. Психолого-педагогические особенности развития художественно-творческих способностей младших школьников.

В статье раскрыты психолого-педагогические особенности развития художественно-творческих способностей младших школьников в изобразительной деятельности. Обращается внимание на то, что формирование художественных умений полезно для развития общих творческих способностей ребенка младшего школьного возраста. Предложены разные формы и методы формирования художественно-творческих способностей младших школьников на занятиях по изобразительному искусству.

Ключевые слова: художественные умения, учащиеся младшего школьного возраста, изобразительная деятельность, художественно-творческие способности.

Zhao Yuxiang. Psychological-pedagogical features of the development of the artistic creativity of more schools.

The article provides substantiation of psychological and pedagogical peculiarities of development of artistic and creative abilities of junior pupils in visual activity. It has been established that the formation of artistic skills is useful for the development of general creative abilities of a child of junior school age. Different forms and methods of development of artistic and creative abilities of junior schoolchildren in classes on fine arts are offered.

Keywords: artistic skills, pupils of the junior school age, visual activity, artistic and creative abilities.

УДК 378.147.227

Шикиринська О. В., Вишківська В. Б., Родюк Н. Ю.

ПРОБЛЕМНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті актуалізовано питання проблемного підходу в формуванні математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи в контексті вимог Нової української школи. Акцентовано на важливості врахування індивідуальних особливостей студентів в процесі реалізації проблемного підходу. Здійснено порівняльний аналіз традиційної та проблемної лекції на предмет ефективності формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Зазначено переваги та недоліки, особливості використання елементів проблемності під час лекцій та практичних занять з навчальної дисципліни "Основи математики з методикою навчання освітньої галузі "Математика". Проаналізовано прийоми та засоби, що використовуються для

реалізації проблемного підходу з метою формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи. Теоретичний матеріал підкріплено конкретними прикладами створення навчальних проблемних ситуацій під час лекцій та практичних занять. Сформульовано рекомендації щодо використання елементів проблемності в процесі формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: математична компетентність, проблемний підхід, проблема, проблемна лекція, задача, майбутній учитель початкової школи, прийоми, засоби.

У сучасних умовах реформування системи освіти в Україні першими прийняли виклик вчителі початкової ланки. Серед ключових положень Концепції Міністерства освіти і науки України “Нова українська школа” компетентнісний та проблемно-пошуковий підхід до різнобічного розвитку молодшого школяра [6, с. 7]. Для того, щоб сформувати здатність майбутнього вчителя початкової школи організувати проблемно-пошукову діяльність молодших школярів на уроках математики (як складову їх математичної компетентності), необхідно, щоб форми навчання у вищій школі (лекції, практичні та лабораторні заняття, всі види педагогічної практики) були побудовані за принципами проблемного навчання.

Питанням початкової математичної освіти студентів ЗВО завжди приділялася достатня увага вченими та методистами-практиками (М. Богданович, Б. Друзь, Н. Істоміна, Л. Коваль, Я. Король, Л. Кочина, М. Моро, А. Пчолко, А. Пишкало, С. Скворцова та ін.). З другого боку, в сучасній педагогічній науці доволі ґрунтовно розроблені теоретичні підходи реалізації компетентнісного підходу у вищій школі (В. Байденко, Ю. Варданян, І. Зимня, Л. Карпова, Н. Кузьміна, А. Маркова, О. Пометун, С. Раков, А. Хуторський та інші). Проблемний підхід у викладанні навчальних дисциплін в ЗВО також не є новим у вітчизняній та зарубіжній науці. Його теоретичне підґрунтя розроблено у працях В. Давидова, Д. Ельконіна, Г. Костюка, А. Матюшкіна, М. Скаткіна та багатьох інших науковців.

Проте, аналіз сучасних досліджень свідчить про відсутність робіт, в яких би комплексно вирішувалася проблема використання проблемного підходу в процесі формування у майбутніх учителів початкової школи математичної компетентності відповідно вимог Нової української школи.

Метою статті є аналіз можливостей проблемного підходу у формуванні математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Математична компетентність майбутнього вчителя початкових класів належить до спеціальних (предметних) компетентностей, що формується у процесі навчання математики та методики її викладання. Проаналізувавши праці учених, які займаються впровадженням компетентнісного підходу у практику загальноосвітньої і вищої школи (К. Волохата [1], О. Голук [2], О. Демченко [3], Г. Кіт [4], Н. Лазаренко [5], О. Овчарук, Н. Нічкало, О. Пометун, С. Сисоєва, Л. Сохань та ін.) математичну компетентність майбутнього вчителя початкової школи визначаємо як динамічну комбінацію знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що характеризує здатність особи здійснювати розвиток, виховання та освіту молодших школярів засобами математики.

Сформованість математичної компетентності майбутнього вчителя початкової школи залежить від рівня розвитку в студентів розумових операцій (аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, аналогії, конкретизації та ін.). Загальновідомим є факт, що репродуктивна діяльність студента щодо засвоєння готових знань, яка відбувається під час традиційної лекції з методики початкового курсу математики, не сприяє розвитку операцій, зазначених вище. Інакше кажучи, математична компетентність майбутнього вчителя початкової школи буде формуватися тоді, коли будуть створені умови на лекції для розвитку мислення.

Аналіз досліджень у цій галузі доводить, що переважна більшість психологів (Г. О. Балл, Т. Гергей, В. В. Давидов, Д. Б. Ельконін, А. Ф. Есаулов, Г. С. Костюк, О. М. Леонтьєв, У. Р. Рейтман, С. Л. Рубінштейн, А. І. Уман та інші) необхідною умовою розвитку мислення суб'єкта вважають виникнення проблемної ситуації, що обов'язково передбачає участь суб'єкта пізнання. Проблемна ситуація передбачає наявність протиріччя між відомим та невідомим, і це протиріччя має знаходитися в так званій “зоні найближчого розвитку” (за Л. Виготським) для студента, інакше воно не буде сприяти розвитку мислення.

Процес сприймання та засвоєння знань з навчальної дисципліни “Основи математики з методикою навчання освітньої галузі “Математика” як специфічний вид діяльності, має свою структуру, закономірності розвитку і функціонування. Можливість його здійснення зумовлена здатністю студента розгортати свої мисленнєві дії відповідно до поставленої мети. Другим важливим компонентом засвоєння є мотиви, тобто ті спонуки, якими керується студент, здійснюючи ті чи інші мисленнєві дії або навчальну діяльність в цілому. Загальновідомо, що

жодна діяльність, організована викладачем, в тому числі і засвоєння нових знань на лекції, не буде результативною, якщо у студента немає відповідного пізнавального мотиву до такої діяльності, інакше кажучи (відповідно до специфіки нашого дослідження), – якщо така діяльність не є для студента особистісно значущою.

Підсумовуючи зазначене вище, відзначимо: для того, щоб проблемне запитання лектора досягло своєї мети (сприяло формуванню математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи), необхідно дотримуватися декількох вимог, серед яких: комплексний вплив на всі сфери особистості студента (інтелектуальну, мотиваційну, емоційну, волюву, особистісну), знаходження запитання у “зоні найближчого розвитку” та особистісна значимість запитання для студента.

Фахівці у сфері особистісного розвитку стверджують, що міцно засвоюються знання, здобуті людиною самостійно. Однією з вимог навчальної програми дисципліни “Основи математики з методикою навчання освітньої галузі “Математика” є ґрунтовне засвоєння студентом базових знань з математики та методики її викладання. Обсяг матеріалу достатньо великий; під час практичних занять доцільним є використання ментальних карт, а під час лекції активному зацікавленому сприйманню навчального матеріалу, що передуватиме ґрунтовному засвоєнню знань, сприятиме проблемний підхід.

Концепція Нової української школи робить акцент на самостійності та творчості педагога, тому вирішенням цього завдання ми сьогодні не можемо нехтувати. Вчитель початкової школи має хотіти і вміти розв’язувати, окрім математичних, ще й педагогічні задачі, відчуття постійного пошуку має приносити йому задоволення. Закласти ж основи такого неспокою маємо в стінах педагогічного університету, а дисципліна “Основи математики з методикою навчання освітньої галузі “Математика” має для цього виключні потенційні можливості, проте, вони не відкриються, якщо викладач буде вимагати від студентів лише відтворення знань.

Зазначимо, що проблемною будемо вважати лекцію, під час якої викладач не пропонує одразу, а створює проблемну ситуацію, зводить слухачів з пізнавальними протиріччями і тим самим збуджує активне мислення студентів і стимулює їх пізнавальний інтерес. Ми цілком погоджуємося із твердженням М. Скаткіна та В. Оконя, що якісний виклад лекції залежатиме від використання всіх методів проблемності: проблемний виклад, частково-пошуковий (евристичний), пошуковий і дослідницький, хоча, вважаємо, найефективнішим буде проблемний виклад знань. Використовуючи цей метод, викладач та студент разом думають над поставленим питанням, виділяють істотні ознаки та властивості предметів, аналізують та зіставляють факти між собою, доводять або заперечують ті чи інші твердження, роблять висновки, перевіряють їх правильність.

Щодо прийомів викладання сучасної проблемної лекції, то, на нашу думку, доцільно використовувати такі: прийом активного слухання, робота над проблемним запитанням, змагальний прийом, формулювання студентами висновків до пунктів плану, обговорення різних варіантів цих формулювань.

Зокрема, під час лекційних занять з навчальної дисципліни “Основи математики з методикою навчання освітньої галузі “Математика” в процесі розкриття будь якого питання пропонуємо студентам частину (чи початок) матеріалу, і задаємо запитання типу: Який прийом доцільно використати далі? Яке запитання задати учням? Формуванню яких умінь (знань, здатностей, компетенцій) молодших школярів сприятиме пошук відповідей на ці запитання? Як реалізувати індивідуальний підхід до учнів під час вивчення цієї теми? Які можливі помилки учнів при засвоєнні знань з цієї теми та шляхи їх усунення? Чи доцільним є такий підхід (метод, прийом), що пропонують методисти? Та аг.

Доцільно вислухати кожного з бажаючих, проаналізувати зі студентами кожну відповідь і потім, як варіант, запропонувати прийом (підхід, порядок запитань), що пропонується в традиційній методиці і також проаналізувати його переваги та недоліки. Звісно, формат лекції не дозволяє вислухати кожного студента, але, як свідчить досвід, такі запитання спонукають до мислення більшість студентів.

Ще одним прикладом буде у вивченні теми: “Методика розв’язування складених задач” під час розгляду чергового типу задачі не подавати студентам “дерево міркувань”, а пропонувати скласти його самостійно; переглянувши їхні результати запропонувати правильний варіант. Обов’язково тут варто зробити паузу, щоб кожен студент міг проаналізувати власні помилки.

Під час вивчення теми: “Методика навчання нумерації у межах 1000” на практичному занятті пропонуємо такі запитання: “Доведіть методичну необхідність використання нумераційної таблиці в ході засвоєння учнями знань з теми”, “Подайте власні пропозиції щодо міцного запам’ятовування учнями назв розрядних одиниць і співвідношень між ними” та запитання для дискусії: “Чи погоджуєтесь Ви, що підготовчу роботу до вивчення нумерації трицифрових чисел можна розпочинати раніше, під час вивчення теми “Множення і ділення двоцифрових чисел? Доведіть”. Як свідчить досвід, дискусія між студентами розпочиналася вже в процесі підготовки до практичного заняття, а на занятті ми лише підводимо підсумки і, рідше – завершуємо дискусію. Тобто використовуємо проблемні запитання, які не мають однозначних відповідей у методиці викладання початкового курсу математики вдається сприяти створенню ефективного освітнього середовища, сприятливого для самостійної роботи студентів над власною математичною компетентністю.

Під час вивчення теми “Додавання і віднімання трицифрових чисел” на практичному занятті пропонуємо таке запитання студентам: “Запропонуйте власний прийом, що допомагав би зрозуміти дітям різницю між “всього у числі десятків/сотень” та “окремо у числі десятків/сотень” із зазначенням про те, що дане питання є не обов’язковим для виконання кожним студентом, оскільки потребує творчості, нестандартності мислення; зрозуміло, що зазначені особливості мислення формуються поступово і лише за наявності власного бажання студента.

Як свідчить досвід, проблемний підхід у проведенні лекцій та практичних занять забирає більше часу, проте, “виграємо” у підвищенні:

– мотивації студентів як до вивчення цієї теми, так і до предмету та майбутньої професії, загалом;

– пізнавальної активності у сприйманні матеріалу та підготовки до практичних та лабораторних занять;

– самостійності у поповненні математичних знань;

– рівня розвитку творчих здібностей у розробці власних підходів до подачі цього матеріалу молодшим школярам;

– міцності засвоєння знань з математики та методики її викладання;

– рівня математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Висновки і перспективи подальших наукових досліджень з означеної проблеми.

Викладений матеріал не висчерпує всіх аспектів розглядуваної проблеми. Подальшого дослідження потребує впровадження проблемного підходу з метою формування математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи за умов дистанційного навчання.

Використана література:

1. Волохата К. М. Порівняльний аналіз понять “компетенція” і “компетентність”. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. № 35 Київ-Вінниця 2013, С. 209–213.
2. Голлок О. А. Використання педагогічного потенціалу багаторівневої системи неперервної креативної освіти НФТМ-ТРВЗ у процесі фахової підготовки майбутнього педагога. *Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх учителів* : зб. Наук. праць за матеріалами ІХ Всеукраїнської інтернет-конференції, 27 жовтня 2016 р. / відп. ред. В. В. Макаруч. Умань : ФОП Жовтий, 2016. С. 46-51.
3. Демченко Е. П., Кепуле Й. Формирование креативной компетентности будущих педагогов в контексте подготовки к работе с одаренными детьми. *Молодий учений*. 2018. С. 28-34.
4. Державний стандарт початкової освіти : затв. Постановою Каб. Міністрів України, від 21 лютого. 2018 р. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennyaderzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti> (дата звернення: 20.03.2019 р.).
5. Кіт Г. Г., Петрович О. Б., Карук І. В. Дидактика початкової освіти : практикум. Вінниця : Документ Принт, 2017. 249 с.
6. Лазаренко Н. И. Формирование агістранта агістранта преподавателя в условиях вхождения в европейское образовательное пространство [Publicacia bola vydana elektronicky v Digitalnej kniznici UK RU]. *Zbornik prispevkov z medzinarodnej Presovevedeckej konferencie konanej dria 18. Maja 2018 na Katadre andragogaky, Fakulta humanitnych a prirodych vied Presovskej university v Presove*. URL: P150-161. <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Lukasova3>.
7. Модельна навчальна програма для першого класу та навчально-методичні матеріали / авторський колектив під керівництвом Шияна Р. Б. 2017. 68 с.
8. Нова українська школа: порадник для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : ТОВ “Видавничий дім “Плєяди”, 2017. 206 с.
9. Шикиринська О. В., Вишківська В. Б., Александрович Т. В. Ментальні карти у розвитку математичної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. *Актуальні проблеми формування творчої особистості*

педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 17-18 квітня 2019 р.) / за ред. О. А. Голук ; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв. Вінниця : ТОВ “Меркьюрі-Поділля”, 2019. Вип. 8. С. 183-185.

References:

1. Volokhata K. M. Porivnialnyi analiz poniat “kompetentsiia” i “kompetentnist”. Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy. № 35 Kyiv-Vinnytsia 2013, S. 209–213.
2. Holiuk O. A. Vykorystannia pedahohichnoho potentsialu bahatorivnevoi systemy neperervnoi kreatyvnoi osvity NFTM-TRVZ u protsesi fakhovoi pidhotovky maibutnoho pedahoha. Suchasni tekhnologii rozvytku profesiinoi maisternosti maibutnykh uchyteliv : zb. Nauk. Prats za materialamy Ikh Vseukrainskoi internet-konferentsii, 27 zhovtnia 2016 r. / vidp. Red. V. V. Makarchuk. Uman : FOP Zhovtyi, 2016. S. 46-51.
3. Demchenko E. P., Kepule I. Formirovanie kreativnoy kompetentnosti budushih pedagogov v kontekste podgotovki k rabote s odarennyimi detmi. Molodij uchenij. 2018. S. 28-34.
4. Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity : zatv. Postanovoju Kab. Ministriv Ukrainy, vid 21 liutoho. 2018 r. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhenniyaderzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti> (data zvernennia: 20.03.2019 r.).
5. Kit H. H., Petrovych O. B., Karuk I. V. Dydaktyka pochatkovoї osvity : praktykum. Vinnytsia : Dokument Prynt, 2017. 249 s.
6. Lazarenko N. I. Formirovanie lektorskogo masterstva prepodavatelya v usloviyah vhozhdeniya v evropejskoe obrazovatelnoe prostranstvo [Publicasia bola vydana elektronicky v Digitalnej kniznici UK RU]. Zbornik prispevkov z medzinarodnej Presovevedeckej konferencie konanej dria 18. Maja 2018 na Katadre andragogaky, Fakulta humanitnych a prirodnych vied Presovskej university v Presove. URL: R150-161. <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Lukasova3>.
7. Modelna navchalna prohrama dlia pershoho klasu ta navchalno-metodychni materialy // avtorskyi kolektyv pid kerivnytstvom Shyiana R. B., 2017. 68 s.
8. Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia / pid zah. Red. Bibik N. M. K. : TOV “Vydavnychiy dim “Pleiady”, 2017. 206 s.
9. Shykyrynska O. V., Vyshkivska V. B., Aleksandrovych T. V. Mentalni karty u rozvytku matematychnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly. Aktualni problemy formuvannia tvorchoї osobystosti pedahoha v konteksti nastupnosti doshkilnoi ta pochatkovoї osvity : zbirnyk materialiv II Mizhnarodnoi naukovopraktychnoi Internet-konferentsii (Vinnytsia, VDPU imeni Mykhaila Kotsiubynskoho, 17-18 kvitnia 2019 r.) / za red. O. A. Holiuk ; Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Mykhaila Kotsiubynskoho, fakultet doshkilnoi, pochatkovoї osvity ta mystetstv. Vinnytsia : TOV “Merkiuri-Podillia”, 2019. Vyp. 8. S. 183-185.

Шикиринская А., Вышкивская В., Родюк Н. Проблемный подход в формировании математической компетентности будущих учителей начальной школы.

В статье актуализирован вопрос проблемного подхода в формировании математической компетентности будущих учителей начальной школы в контексте условий Новой украинской школы. Акцентировано внимание на важности учета индивидуальных особенностей студентов в процессе реализации проблемного подхода. Осуществлен сравнительный анализ традиционной и проблемной лекции на предмет эффективности формирования математической компетентности будущих учителей начальной школы. Отмечены преимущества и недостатки, особенности использования элементов проблемности во время лекций и практических занятий по учебной дисциплине “Основы математики с методикой обучения образовательной отрасли “Математика”. Проанализированы приемы и средства, которые используются для реализации проблемного подхода с целью формирования математической компетентности будущих учителей начальной школы. Теоретический материал подкреплен конкретными примерами создания учебных проблемных ситуаций во время лекций и практических занятий. Сформулированы рекомендации относительно использования элементов проблемности в процессе формирования математической компетентности будущих учителей начальной школы.

Ключевые слова: математическая компетентность, проблемный подход, проблема, проблемная лекция, задача, будущий учитель начальной школы, приемы, средства.

Shykyrynska Oleksandra, Vyshkivska Vanda. Problem-based approach in formation of the mathematical competence of future primary school teachers.

The article addresses the issue of the problem-based approach in the formation of the mathematical competence of future elementary school teachers in the context of the requirements of the New Ukrainian School. The importance of taking into account the individual characteristics of students in the process of implementing the problem approach is emphasized. A comparative analysis of the traditional and problem lectures on the subject of the effective formation of the mathematical competence of future primary school teachers has been carried out. The advantages and disadvantages of the use of problem elements during lectures and practical classes on the discipline “Fundamentals of Mathematics with the methodology of teaching the educational field “Mathematics” are noted. Techniques and tools used to implement the problem-based approach with the aim of forming the mathematical competence of future primary school teachers are analyzed. The theoretical material is supported by concrete examples of the creation of educational problem situations during lectures and

practical classes. Recommendations on the use of elements of the problem in the process of forming the mathematical competence of future primary school teachers are formulated.

Keywords: *mathematical competence, problem-based approach, problem, problem lecture, task, future elementary school teacher, techniques, means.*

UDK 378.011.3-051:81'243

Torubara O. A.

EFL LECTURER EVOLUTION: FROM CONTENT EXPERT TO CURRICULUM FACILITATOR

Current higher school pedagogy faces an urgent need of adaptation to address the challenges of the twenty-first century. The traditional approach based on a teacher-centered focus and one-way passive learning does not engage the students into an active process of developing their skills and values necessary for success in their study and careers. These days, University lecturers teaching English as a Foreign Language are expected to help students learn how to teach themselves, be responsible for their own life-long learning and foster creativity. The article explores possible ways of transforming the role of higher education EFL professionals as well as increasing their competence by developing the skills of facilitating and educational guidance based on personal experience of on-line learning facilitation, the literature on the subject, and our research on the theories and practices of facilitating educators.

Keywords: *English as a Foreign Language (EFL), higher education, facilitator, massive open on-line courses, blended learning.*

Over the past decades, the Internet, World Wide Web, and digitalization of content have brought about a transformational shift in society. Higher education is being similarly transformed by these forces, both in how institutions operate and how faculty members teach and students learn. The ability to learn online independent of time or place provides students with greatly increased options and flexibility. But online education is not merely the electronic conveyance of content, and a well-designed online course is much more than an online collection of PowerPoint slides. Achieving quality in online learning requires hard work of instructional designers, media producers, assessment staff, administrative personnel. It is also impossible without sufficient technical facilities.

But the most important factor is sustained commitment of well-trained and supported faculty members ready to combine off-line and on-line work with the students. Terminology is considered the most dynamic field of lexis. Pedagogical science has recently been enriched by the terms *couch, mentor, tutor, advisor, facilitator* which are closely connected with the notion 'life-long learning'. These new functional roles of educator appeared due to introduction of learner-centered approach and reflect transition from authoritative model to flexible guidance and scaffolding. The aim of the article is to explore possible ways of transforming the role of higher education professionals by developing the skills of facilitating and educational guidance as well as to share our professional experience of implementing main principles of blended learning into University practice.

Theoretical background

The latest trends in teaching such as *flipped classroom, blending learning, student-centered approach, project-based learning*, and even *self-organized learning* – they all transform the teacher into a more facilitative role. Sokolova Y. in her article on the latest trends in educational terminology tries to clarify connotative peculiarities of the terms *couch, mentor, tutor, advisor, facilitator* and to define the sphere of their professional use from pedagogical and psychological points of view (Соколова, 2013). With the help of the frequency analysis method, addressing etymology and semantic of the concepts as well as special dictionaries and Internet search the researcher comes to the conclusion that there are no strict differentiations between the notions in pedagogical sources. The use of the listed terms is specific for the field of continuous education and depends on cultural and professional context. The author also mentions that the term 'facilitator' appears more organic for informal education and to a greater extent correlates with the functions of a qualified trainer or creative sessions moderator.

A facilitator is commonly defined as a substantively neutral person who manages the group process in order to help groups achieve identified goals or purposes. The term was first introduced to be used for educational needs by Carl Rogers and the general tone of learning through facilitation was set by him in the middle of the 20th century. In 1951 Rogers looked at 'student-centred teaching' in *Client-Centered*